

А. Л. Іщенко

ст.викладач кафедри математики і методики її навчання,
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса

stasi555@rambler.ru

МЕТОДИЧНА ЗАДАЧА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

В умовах сучасної освіти на шляху забезпечення дидактичних і організаційних умов, сприятливих для розвитку й саморозвитку особистості учня, забезпечення його пізнавальними засобами, необхідними для ефективного функціонування у суспільстві визначені тенденції технологізації, оптимізації, впроваджуються задачний, компетентісний підходи на всіх ланках навчання, що потребує своєчасного корегування методів, форм та засобів традиційної підготовки вчителя. Одним з таких засобів є методичні задачі.

Особливості застосування методичних задач у професійній підготовці майбутніх педагогів аналізували М. Айзенберг, І. Гац, Н. Глузман, Т. Зацепіна, Ю. Заяць, О. Ігна, М. Соловейчик, С. Скворцова, Н. Істоміна, Є. Лященко, Т. Напольнова, Л. Нестеренко, В. Овчинникова, О. Петрик, О. Сосновська, О. Таможня, С. Царева, Н. Язикова та ін.

Метою статті є розкриття сутності поняття «методична задача», аналіз видів методичних задач та з'ясування їх значення у процесі методичної підготовки майбутніх вчителів математики.

При висвітленні проблем професійної підготовки вчителя термін «методична задача» в науковій літературі зустрічається нерідко, але кількість його визначень не виправдано обмежена. Неоднозначні й тлумачення змісту методичних завдань, не кажучи вже про упорядкованні класифікації, системи. Розглянемо деякі підходи щодо трактування поняття «методична задача». Так, наприклад, О. Ігна методичну задачу вважає засобом формування методичної компетентності [5], ефективним засобом методичної підготовки студентів у педагогічному ВНЗ, засобом формування проєктивних умінь студентів у методичній підготовці. Т. Ковтунова тлумачить

методичну задачу як завдання, зміст якого береться з певної діяльності а метою їх використання є не знаходження власне розв'язання задачі, а оволодіння при цьому спеціальними знаннями й уміннями, зокрема, засвоєння знань, принципів, ідей, які є основою вирішення завдання або можуть бути виявлені по ходу її вирішення, формування і відпрацювання тих чи інших практичних умінь і навичок, які в подальшому можуть послужити опорою для ефективного вирішення проблемних ситуацій у професійній діяльності [6]. За О. Курлигіною, методичну задачу можна трактувати як особливий вид навчального завдання, в умові якого змодельована реальна методична ситуація з діяльності вчителя-предметника, що вимагає для свого вирішення виконання певних методичних дій, заснованих на спеціальних, методичних і психолого-педагогічних знаннях [8]. С. Скворцова розглядає генезис методичної задачі як моделювання проблемної ситуації, в якій опиняється вчитель у процесі власної діяльності із навчання учнів певного навчального змісту, а саму задачу – як знакову модель цієї проблемної ситуації [10].

Безумовно, педагогічна діяльність вчителя математики є сукупністю різних окремих видів діяльності. Трактуючи задачу не як зовнішній фактор, а як сукупність цілей діяльності та умов при яких вони досягаються, вважаємо методичними задачі, що детермінуються навчальною, виховною, розвиваючою, організаційною, комунікативною, контролюючою діяльностями вчителя.

На наш погляд, вдалим є визначення Ю. Заяць функцій методичної задачі, як-от: - мотиваційна; - інтегруюча; - орієнтувальна; - навчальна; - розвивальна; - контролююча [4].

Погоджуємося з О. Ігною в тому, що основне призначення методичних задач – це технологізація методичної підготовки та оволодіння викладацькою майстерністю, розвиток методичного мислення і дидактичних здібностей, забезпечення теоретичної і практичної готовності до професійної діяльності.

Існує декілька підходів щодо класифікації цих задач. Наприклад, А. Курашинова запропонувала такі групи педагогічних задач, які підходять і до методичних: -інформаційно-аналітичні; - аналітико-синтетичні); - проектно-конструкторські; - організаційно-підготовчі; - операційно-практичні [7]. Так, О. Автушко відповідно до ситуацій,

пов'язаних із помилковими діями різних суб'єктів освітнього процесу, виокремлює три типи методичних задач: -задачі, що орієнтують студентів на аналіз дій учнів, – на аналіз дій учителя (або студента-практиканта), – на аналіз дій авторів навчальних книг з позицій проведеного ними відбору змісту [1]. В. Добровольська пропонує поділяти методичні задачі на такі типи: - задачі на вироблення навичок аналізу навчальних матеріалів; - задачі, які розвивають методичне мислення на базі навчальних ситуацій; - задачі творчого характеру (розроблення фрагментів уроку і т.п.) [3]. О. Курлигіна класифікує задачі за двома ознаками:- за структурними компонентами методичної діяльності вчителя: завдання на орієнтування щодо змісту, умов, способів і засобів виконання цієї діяльності, на планування її змісту, способів і засобів здійснення, на реалізацію запланованих рішень, на контроль і оцінювання створеного методичного продукту; - за видом виконуваних учителем взаємозалежних і взаємообумовлених методичних дій: завдання аналітичні і конструктивні (репродуктивного і продуктивного характеру) [8]. У О. В. Водолаженко та В. Г. Моторіної бачимо класифікацію за рівнем складності, за змістом, за дидактичними цілями, за типом мислення (в процесі розв'язування) [2].

Методичні задачі є важливим засобом підготовки студентів до майбутньої педагогічної діяльності. Систематичне виконання студентами різних видів методичних задач забезпечує ефективне вирішення виробничих завдань в умовах реальної методичної діяльності. Задачний підхід до організації методичної підготовки майбутніх педагогів дає змогу на більш якісному рівні формувати методичні уміння студентів, їхнє методичне мислення, навички методичної діяльності. Розв'язання методичних задач забезпечуватиме виявлення творчих здібностей студентів, вироблення у них індивідуального методичного стилю.

Література

1. Автушко О. А. Методические задачи как средство актуализации лингвистических знаний студентов [Электронный ресурс] / О. А. Автушко. – Режим доступа : <http://www.kspu.rudoccom/c1.data>
2. Водолаженко О. В. Розв'язування методичних задач як засіб формування методичної компетентності майбутнього педагога математики / О. В. Водолаженко, В. Г. Моторіна // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology — 2013. — Budapest. — Vol.7. — P. 41—49.

3. Добровольская В. В. Методические задачи по русскому языку / В. В. Добровольская, В. И. Василенко. – СПб : Златоуст, 2003. – 276 с.
4. Заяц Ю. С. Методическая задача как средство формирования проектировочных умений у студентов факультета начальных классов в процессе методико-математической подготовки дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Заяц Юлия Степановна. – М., 2005. – 180 с.
5. Игна О. Н. Методические задачи в профессиональной подготовке учителя: содержание и классификация / О. Н. Игна // Вестник Томского государственного педагогического университета – 2009 – Вып. 7(85). – С. 20–23.
6. Ковтунова Т. И. О содержании понятия «методическая задача» [Электронный ресурс] Т. И. Ковтунова // Проблемы подготовки высококвалифицированных преподавателей математики : материалы заочной научно-практической конференции, посвященной 65-летию со дня рождения профессора И. Д. Пехлецкого (03.07.2003 г. – 31.03.2004 г.). – Режим доступа <http://www.pspu.ac.ru>.
7. Курашинова А. Х. Развитие профессионального мышления будущего педагога в условиях задачной формы организации учебного процесса : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 „Теория и методика профессионального образования” / А. Х. Курашинова. – Майкоп 2007. – 27 с.
8. Курльгина О. Е. Методическая задача как средство формирования лингвометодической компетентности учителя начальных классов : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теория и методика обучения и воспитания (русский язык)” / О. Е. Курльгина. – М., 2012. – 27 с.
9. Осадченко І. І. Сутнісна взаємозалежність ключових понять змісту технології ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкових класів [Електронний ресурс] / І. І. Осадченко // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2011. – № 4. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpbdpu/Ped/2011.../index.htm
10. Скворцова С. О. Методична задача в контексті діяльності вчителя/Перспективні напрями наукових досліджень - 2015: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – В 2 т. – Т. 2. – К.: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2015. - С. 45-46

Анотація. Ищенко А. Л. Методична задача як важливий засіб професійної підготовки майбутніх вчителів математики. У статті розкрито сутність поняття «методична задача», з'ясовано її значення у процесі методичної підготовки майбутніх учителів математики, розглянуто класифікацію методичних задач.

Ключові слова: методична підготовка, педагогічна задача, методична задача, методика навчання математики.

Аннотация. Ищенко А. Л. Методическая задача как важное средство профессиональной подготовки будущих учителей математики. В статье раскрыта суть понятия «методическая задача», указано особенности методических задач по сравнению с педагогическими задачами, установлено их значение в процессе методической подготовки будущих учителей математики, рассмотрена классификация методических задач.

Ключевые слова: методическая подготовка, педагогическая задача, методическая задача, методика обучения математике.

Annotation. *Ishchenko A. L. Methodical task as an important means of training future teachers of mathematics.* The article reveals the essence of "methodical task of" concepts specified features of methodological problems in comparison with the pedagogical objectives, set their value in the course of methodical preparation of the future teachers of mathematics, considered the classification of methodological problems.

Keywords: *methodical preparation, educational task, methodological problems, methods of teaching mathematics.*